

OBSAH

1. *Kritický přehled dosavadní literatury* 6— 19
 (Pozitivní výsledky i nedostatky dosavadní odborné literatury o Palackého filosofii 6. Leander Čech 6. Otakar Hostinský, T. G. Masaryk 7. Jan Heidler 8. Josef Pospíšil, Otakar Vočadlo, F. M. Bartoš, František Fajfr, Ladislav Rieger, Jaroslav Ludvíkovský, J. M. Lochman, Jan Patočka 9. Ladislav Neuman, Mirko Novák, Josef Král, Jan Jakubec 11. Josef Fischer 12. Přejchod k marxistickému hodnocení 15. Karel Kosík 16. Milena Jetmarová 16. Dosud nevyřešené otázky, nové aspekty, cíle této knihy 17.)
2. *Filosofie v českých zemích před Palackým* 19— 30
 (Zhodnocení celkového stavu filosofického myšlení v českých zemích jako základní předpoklad spravedlivého hodnocení díla Palackého 19. Církevní scholastická filosofie 20. Počátky novodobé filosofie v českých zemích za Marie Terezie 21. Josef Petrasch 21. Josef Stepling 22. Kašpar Sagner a Antonín Boll 22. Karel Jindřich Seibt 23. August Gottlieb Meissner 24. Bernard Bolzano 25. František Xaver Němeček, Vojtěch Švippel, Antonín Špírk, J. G. Meinert, J. H. M. Dambeck, Alois Klár, J. K. Likavec 25. Jiří Procházka, Ignác Born, Josef Dobrovský 26. Vcelku absolutně žádná domácí filosofická tradice, jež by se vztahovala k vlastním problémům českého probuzeneckého hnutí 26. Objektivní potřeba původní české filosofie, jež by řešila otázky českého národního probuzení 27. Postupné poznávání potřebnosti takové filosofie: Josef Jungmann, Josef Miloslav Rautenkranc, Josef Liboslav Ziegler, Karel Ferdinand Hyna, Antonín Marek 27. Vincenc Zahradník a jeho pojetí původnosti 28. Palackého ideál původní české filosofie 28. Shrnutí 28.)
3. *Palackého přístup k filosofii* 30— 38
 (Příznivé okolnosti doby pro rozvoj filosofie 30. Vytvoření moderní dialektiky jako filosofické teorie v Německu 31. Objektivní situace českého národa volala po filosofickém vyjádření 31. Subjektivní okolnosti Palackého přístupu k filosofii. Nadání 32. Třídní původ 32. Probuzení vlasteneckého citu rozhodující okolností jeho cesty k filosofii 33. Zájem o politiku a bystrý politický smysl Palackého 34. První kroky české buržoazie k její politické emancipaci 34. Politické uvědomění nepostradatelným činitelem na Palackého cestě k filosofii 35. Pojetí filosofie jako nástroje cesty pro lepší budoucnost národa 35. Palacký chce najít filosofické odpovědi na nejpálčivější otázky národně osvobozenec-kého hnutí 37. Objektivní potřeba původní české filosofie a Palackého program 37.)
4. *Gnoseologické východisko* 38— 50
 (Palacký přistupuje k filosofii s vlastními předpojatými tendencemi vlivem buditelsko-politického zaměření 38. Tím je určeno jeho pojetí člověka, poznání, jeho perspektiv a cílů 38. Filosofie pro něj nemůže existovat jako čistá ontologie 39. Poměr ke Kantovi 39. Východiskem filosofie musí být vyšetření schopností lidského poznání 41. Zavedení gnoseologických otázek bylo přínosem 41. Palackého gnoseologické úvahy vcelku nepřekračují rámec kantovského subjektivního idealismu

41. Přesto je nesprávné považovat Palackého za stoupence Kantova
 43. Palacký odmítá Kantův racionalistický způsob výkladu světa a
 života 43. Zdůraznění veliké úlohy citu 44. Poměr k Herderovi, Jaco-
 bimu, Friesovi 45. Pozitivní historický význam ocenění citu. 45. Zá-
 sluhu romantické epochy o skutečný rozvoj lidské citovosti 46. Pozitiv-
 ní úloha české obrozenecké romantiky 48. Některé estetné tendence
 dobového blouznění 48. Gnoseologické problémy byly Palackému jen
 východiskem, o jejich systematické řešení neusiloval 49.)

5. *Jádro Palackého filosofického úsilí* 50— 69

(Úsilí vystihnout charakter obecných zákonitostí světového dění 50.
 Předpoklady moderní dialektiky jako filosofické teorie 51. Před Palac-
 kým se v českých zemích pokusy o vystižení zákonitostí světového dění
 téměř nevyskytovaly 52. Dialektické myšlenky J. M. Rautenkrance 52.
 Rautenkranc klade po prvé otázku národního probuzení filosoficky 53.
 Světonázorové předpoklady mladého Palackého 53. Nedogmatický
 teismus blízký deismu 54. Vztah tohoto světového názoru k praktické
 činnosti Palackého 55. Buditelský aktivismus pomáhá na cestě k dialek-
 tice 56. Přejchod k studiu vzájemného působení věcí a jevů 56. Boj pod-
 statou všeho 57. Konfliktní charakter lidského života 57. Náboženský
 moment u Palackého 58. Učení o cestě k „božnosti“ 59. Antropologic-
 ký obsah tohoto učení 60. Idea o cestě k božnosti obsahuje v sobě učení
 o progresivním vývoji 61. Dualistická a metafysická omezenost Palac-
 kého filosofie 61. Problém vztahu dialektického a metafysického mo-
 mentu díla Palackého nutno studovat i na jeho aplikaci filosofických
 zásad na speciální problémy 62. Aplikace teze o vzájemném působení
 subjektu a objektu v estetice 62. Aplikace myšlenky o progresivním
 vývoji lidstva 64. Dialektické řešení vztahu možnosti a skutečnosti 65.
 Prvky dialektiky pomáhají především při řešení speciálních problémů
 65. Poměr k Schellingovi a Hegelovi 66. Velký význam těchto Palac-
 kého myšlenek v užším rámci českého kulturního prostředí 67. Ideologic-
 ký moment Palackého dialektiky 67. Filosofické názory se v dalším
 životě Palackého nemění 69.)

6. *Rozchod s filosofií* 69— 79

(Palacký uvažuje, zda má věnovat filosofii celý svůj život 69. Jeho
 pojetí filosofie 69. Filosofie má také smysl praktický 70. Kritika
 akademismu a scholastických tendencí v pojetí filosofie 70. To častým
 zjevem v dějinách českého filosofického myšlení 71. Palacký směřuje
 po prvé u nás k historickému řešení vztahu teorie a praxe 71. I v jeho
 pojetí filosofie skryt princip jeho rozchodu s filosofií 72. Politické
 buditelské zaměření, jež Palackého k filosofii přivedlo, opět jej od filo-
 sofie odvádí 72. Sám obsah Palackého filosofie byl v nesmířitelném
 rozporu s eventuální další prací v oboru filosofie 73. Častý zjev v dě-
 jinách českého filosofického myšlení, že právě osobnost s dobrými před-
 poklady pro filosofii zanechává filosofické práce 73. Palacký chce pů-
 sobit okamžitě a intenzivně na život širokých vrstev národa 74. Spe-
 kulativní ráz jeho dosavadní práce 75. Palacký žákem a spolupracov-
 níkem Dobrovského 75. Změna gnoseologických základů Palackého
 pod vlivem práce i Dobrovského 76. Objevení významu empirie 76.
 Počátky odporu k filosofické spekulaci 77. V rozporu s kantovským
 agnosticismem 77. Objevení významu kritické a skeptické funkce ro-

zumu 78. Ideologické pozadí odvratu k osvícenskému pojetí pravdy 78. Revize dřívějšího romantického učení o úloze citu 78. Palackého odklon od filosofie byl zcela oprávněný, zdůvodněný a plodný 79.)

7. *Filosofický přístup k další práci* 79—101
(Filosofické období Palackého mládí přineslo výsledky trvalého významu pro celou jeho další práci 79. Rozehod s filosofií nebyl totální 80. Podstata filosofického vlivu v další práci Palackého je hledání hlubšího smyslu jakéhokoliv dílčího děje 80. Snaha o nalezení hlubšího smyslu buditelské práce 80. Palackého boj o ideovost a myšlenkovou hloubku buditelské práce 81. Ideálem je mu národ uvědomělý, svádějící veliké ideové boje. 82 Vliv filosofie na toto zaměření 82. Palacký v čele pokrokového národního hnutí 83. Druhá fáze převahy pokrokového buržoazního liberalismu v našem národním vývoji 83. Filosofie pomohla Palackému překonat jungmannovský omezený nacionalismus 84. Ideál „pravého kosmopolitismu“ 86. Snaha o nejšířší kulturní vzájemnost národů 86. Uvědomělé použití filosofie v národnostní otázce 87. Nové pojetí češství 88. Filosofické základy Palackého přístupu k dějinám 88. Před Palackým nebyl u nás v dějinách hledán hlubší smysl 88. Snahy o hlubší pojetí minulosti na přelomu XVIII. a XIX. století 89. Palackého filosofický názor na dějiny vědy jako proces odhalování zákonitostí určité oblasti 90. Není absolutních omylů 91. Ocenění bájí, pověstí, legend 91. Podkladem relativní správnosti všeho je boj lidí s přírodou 92. Předmětem dějepisu celá hmotná i duševní kultura a civilizace 93. Jednota dějin 93. Dějepisec není registrátor, ale sám tvůrce nového dějinného úsilí 94. I historik je součástí všeobecného konfliktního dění 94. V dějepisu jde především o zjišťování pozitivních hodnot minulosti 96. Srovnání s historiky francouzské restaurace 98. Teismus a idealismus i v jednotlivých rysech Palackého filosofického přístupu k práci 99. Aplikace rozporné filosofie na práci historika a organizátora národního života musila přinést rozporné výsledky 100.)
8. *Filosofie národních dějin* 101—117
(„Dějiny národa českého“ a jejich velký ohlas 101. Mimovědecké příčiny tohoto ohlasu 102. Úloha subjektivního filosofického přístupu je v „Dějínách“ značná 102. Filosofické vsuvky a aforismy nejsou z filosofického hlediska tím nejvýznamnějším 103. Podstata významu a ohlasu „Dějin“ tkví v Palackého filosofii národních dějin 103. Úsilí o vytvoření filosofie národních dějin přichází v lidských dějinách až hodně pozdě 103. Dvě protichůdné linie při vytváření filosofie národních dějin 104. Filosofie dějin u utlačených národů XIX. století 104. Palackého poznání velikosti a dramatickosti národních dějin 105. Aktualnost národních dějin 106. Palackého učení o sporu s němečtvm a jeho kořeny 107. Smyslem dějin Slovanů je dát světu demokratický řád rovnosti 108. Pozitivní hodnota této Palackého filosofie národních dějin 108. Pokrokové poslání národa pro celek lidstva 109. V duchu své filosofie národních dějin vykládá Palacký jednotlivé události českých dějin 110. Negativní moment jeho filosofického stanoviska v „Dějínách“ 111. Teorie rovnováhy a harmonie protikladů 111. Ve všem jsou prý pozitivní stránky; podklad kompromisů 112. Teorie národní slovanské povahy 113. Palackého líčení husitského hnutí přesahuje meze schématu jeho teorie rovnováhy 114. Kladné stránky husitské převahy 114.

Ideový a světonázorový obsah Palackého líčení doby husitské je hlubší než ideový obsah jeho celoživotního filosofického stanoviska 114. Filosofický význam učení o národním rázu husitství 115. Filosofický význam učení o ideji svobody v husitství 116. Husitství jako neukončený národní úkol pro celek lidstva 116. Výklad husitství modifikuje Palackého filosofii národních dějin v její prospěch: husitství jako vrchol a smysl českých dějin 117.)

9. *Závěr* 117—118

(Závažné místo Palackého v dějinách české filosofie 117. Vlastní filosofické spisy Palackého neměly bezprostředního ohlasu: příčiny toho 118. Naopak veliký ohlas jeho filosofie národních dějin v české veřejnosti i kultuře 119. Palackého filosofie a naše doba 119.)